

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Martina Bobáka a Štěpána Výborného ve věci

žalobkyně

K. P.

narozená X

zastoupená advokátkou JUDr. Petrou Carvanovou

sídlem Huťská 1383, Kladno

proti

žalovanému

Ministerstvo spravedlnosti

sídlem Vyšehradská 16, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 9. 2021, č. j. MSP-38/2021-ODSK-OTC/9,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 9. 2021, č. j. MSP-38/2021-ODSK-OTC/9, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
 - II. Žalovaný je povinen nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 8 228 Kč do 30 dnů od právní moci rozsudku, k rukám advokátky JUDr. Petry Carvanové.
- Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Odůvodnění:

I.

Rekapitulace předchozího řízení a obsah správního spisu

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný zamítl žádost žalobkyně ze dne 29. 3. 2021 o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti z důvodu marného uplynutí pětileté prekluzivní lhůty podle § 30 odst. 2 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění účinném do 31. 1. 2022 (dále jen „zákon o obětech TČ“).
2. Z předloženého správního spisu soud zjistil následující pro své rozhodnutí podstatné skutečnosti.
3. Žalobkyně podala dne 29. 3. 2021 žádost o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti ve výši 400 000 Kč v souvislosti se dvěma na sobě nezávislými protiprávními jednáními majícími znaky trestného činu.
4. Policie ČR zahájila dne 2. 2. 2021 usnesením č. j. KRPS-52885-37/TČ-2020-010371-KL trestní stíhání partnera matky žalobkyně za spáchání zločinu pohlavního zneužití dle § 187 odst. 1, 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“) v jednočinném souběhu s přečinem ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. 1 písm. a) TZ. Obviněný byl přípisem ze dne 26. 5. 2021, č. j. KRPS-52885-52/TČ-2020-010073-ZU, upozorněn na změnu právní kvalifikace stíhaného skutku na zvlášť závažný zločin znásilnění dle § 185 odst. 1 alinea 2, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) TZ. Obviněný se měl dopustit tohoto skutku na žalobkyni v době od 1. 4. 2011 10:00 hod. do 30. 4. 2011 18:00 hodin.
5. Policie ČR vyhotovila dne 26. 2. 2020 záznam o zahájení úkonů trestního řízení č. j. KRPS-53763-5/TČ-2020-010371 ve věci podezření ze spáchání zločinu ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. 1 písm. a) TZ a přečinu pohlavního zneužití dle § 187 odst. 1 TZ, kterých se měl dopustit na žalobkyni otec jejího kamaráda v době od 1. 7. 2014 20:00 hod. do 31. 1. 2016 23:30 hodin. Policie ČR sepsala dne 1. 3. 2021 úřední záznam č. j. KRPS-53763-43/TČ-2020-010371-ZU o změně právní kvalifikace prověřovaného skutku na podezření ze spáchání přečinu ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. 1 písm. a) TZ a zvlášť závažného zločinu znásilnění dle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) TZ.
6. Ze znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví různá, specializace klinická psychologie ze dne 31. 12. 2020 (pro první skutek) a ze dne 28. 1. 2021 (pro druhý skutek), vyplývá, že jednání obviněného a podezřelého mohlo zanechat následky na psychosexuálním vývoji žalobkyně.
7. Žalovaný v napadeném rozhodnutí zamítnutí žádosti odůvodnil tím, že žádost byla podána dne 29. 3. 2021, tj. v obou případech po marném uplynutí pětileté objektivní prekluzivní lhůty k uplatnění práva na poskytnutí peněžité pomoci dle § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ. Mezi prvním skutkem a podáním žádosti uplynula přibližně doba 9 let a 11 měsíců, zatímco v případě druhého skutku uplynula doba přibližně 5 let a 2 měsíců. Žalovaný proto žádost žalobkyně zamítl.

II.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Argumentace účastníků

8. Žalobkyně v žalobě namítla, že žalovaný zamítl její žádost nesprávně kvůli uplynutí subjektivní a objektivní prekluzivní lhůty dle § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ. Žalobkyně uvedla, že podala žádost včas dne 29. 3. 2021, a to na základě § 622 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObčZ“). Vznik újmy si mohla uvědomit až po nabytí zletilosti. Objektivní prekluzivní lhůta v jejím případě, kdy byla dětskou obětí (k trestné činnosti došlo mezi 8 a 9 rokem věku), vůbec neběžela a subjektivní prekluzivní lhůta počala běžet až nabytím zletilosti (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2021, č. j. 5 As 189/2020-61, body 88 a 91).
9. Žalovaný ve vyjádření k žalobě konstatoval, že Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 8. 10. 2021, č. j. 5 As 189/2020-61, v bodech 56 až 59 dovodil, že ke spáchání trestného činu došlo před nabytím účinnosti zákona o obětech TČ, proto nebylo možné použít objektivní prekluzivní lhůtu dle § 30 odst. 2 tohoto zákona. Dle Nejvyššího správního soudu se použila pouze dvouletá subjektivní prekluzivní lhůta, protože oběť nabyla vědomost o své újmě až za nové právní úpravy. Dle žalovaného se buď uplatní jako celek úprava § 9 odst. 2 předchozího zákona č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti (dále jen „zákon o peněžité pomoci“), nebo § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ jako celek, právní úpravu prekluze nelze nepřípustně štěpit.
10. Žalovaný vysvětlil, že pro běh lhůt není rozhodující, kdy nastala skutečnost vztahující se k jejich počátku, ale jakým právním režimem se řídí práva, kterých se lhůty týkají (to je kupř. smysl § 3036 věty druhé ObčZ). Rozhodující je tedy okamžik vzniku práva na peněžitou pomoc, k němuž dle Nejvyššího správního soudu došlo již za účinnosti nové právní úpravy, § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ se tedy použije jako celek.
11. Žalovaný upozornil, že institut peněžité pomoci obětem TČ je svébytným veřejnoprávním institutem, jehož cílem je napravit zhoršenou sociální situaci oběti způsobenou trestným činem, nikoli nahradit oběti vzniklou újmu. To je věcný rozdíl od § 622 ObčZ, jež upravuje počátek běhu promlčecí lhůty práva na náhradu újmy při ublížení na zdraví dle § 2958 ObčZ. Zákon o obětech TČ obsahuje komplexní úpravu počátku a délky prekluzivní lhůty v § 30 odst. 2. O subsidiárním použití ObčZ lze uvažovat pouze v případě běhu prekluzivní lhůty, nikoli ve věci jejího počátku a délky. Z tohoto důvodu nelze použít § 622 ObčZ, který se týká počátku běhu lhůty. Dle důvodové zprávy k § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ nelze předpokládat, že by se oběť mohla dostat v důsledku trestného činu do zhoršené sociální situace po 5 letech od jeho spáchání. Ustanovení § 622 ObčZ tento úmysl zákonodárce popírá. Přitom je nerozhodné, zdali jde o zvlášť zranitelnou oběť či nikoli.
12. Žalobkyně v replice poukázala na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2022, č. j. 18 A 16/2022-35, který se týkal skutkově stejné věci.

III.

Posouzení žaloby

13. Městský soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků a splňuje i všechny ostatní formální náležitosti na ni kladené. Městský soud na základě žaloby v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 soudního řádu správního), přezkoumal napadené rozhodnutí včetně řízení,

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

kteřé jeho vydání předcházelo. Při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 soudního řádu správního).

14. Městský soud v Praze rozhodl ve věci samé bez jednání, protože s tímto postupem oba účastníci řízení vyslovili souhlas (§ 51 odst. 1 soudního řádu správního)
15. Žalobkyně namítala, že její právo na peněžitou pomoc oběti trestné činnosti nezaniklo dle § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ, a to na základě § 622 ObčZ, nebo proto, že si vznik újmy mohla uvědomit až po nabytí zletilosti.
16. Podle § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ lze žádost o poskytnutí peněžité pomoci podat u ministerstva nejpozději do 2 let ode dne, kdy se oběť dozvěděla o újmě způsobené trestným činem, nejpozději však do 5 let od spáchání trestného činu, jinak právo zaniká.
17. Podle § 37 zákona o obětech TČ není-li v tomto dílu stanoveno jinak, řídí se jím upravené právní vztahy občanským zákoníkem.
18. Podle § 622 ObčZ jedná-li se o újmu na zdraví nezletilého, který není plně svéprávný, počne promlčecí lhůta nejdříve běžet, až se nezletilý stane plně svéprávným. Nenabude-li plné svéprávnosti, nepočne promlčecí lhůta běžet, dokud mu po dovršení zletilosti nebude jmenován opatrovník.
19. Městský soud hledal rozhodné právo upravující prekluzivní lhůtu pro nárok na peněžitou pomoc nezletilé oběti trestného činu. Soud se nejprve zabýval prvním skutkem a poté druhým skutkem.
20. Nárok na peněžitou pomoc oběti trestné činnosti upravoval zákon o peněžité pomoci a poté s účinností od 1. 8. 2013 zákon o obětech TČ. Dřívější zákon neznal objektivní prekluzivní lhůtu počínající běžet okamžikem spáchání trestného činu, ale pouze jednorozhodný subjektivní prekluzivní lhůtu dle § 9 odst. 2. Naproti tomu nový zákon stanovil pětiletou objektivní a dvouletou subjektivní prekluzivní lhůtu v § 30 odst. 2.
21. Městský soud předesílá, že prekluze (zánik práva) představuje zásadní hmotněprávní následek vyvolaný uplynutím času, proto se odvíjí od právní úpravy účinné v době, kdy nastala skutečnost rozhodná pro počátek běhu prekluzivní lhůty (k tomu blíže judikatura citovaná v bodě 57 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2021, č. j. 5 As 189/2020-61). Kromě toho platí, že právní norma působí od své účinnosti do budoucna, pokud její přechodná ustanovení výslovně nestanoví, že působí zpětně (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2004, č. j. 5 Afs 28/2003-69).
22. K prvnímu jednání majícímu znaky trestného činu mělo dojít v období od 1. 4. 2011 10:00 hod. do 30. 4. 2011 18:00 hodin. To znamená, že právní skutečnost rozhodná pro počátek běhu objektivní prekluzivní lhůty (spáchání trestného činu) nastala před účinností § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ dne 1. 8. 2013. Zákon o peněžité pomoci neupravoval objektivní prekluzivní lhůtu a zákon o obětech TČ nestanovil v přechodných ustanoveních, že se pětiletá objektivní prekluzivní lhůta vztáhne také na právní skutečnosti nastalé před účinností § 30 odst. 2. zákona o obětech TČ. Z tohoto důvodu se pětiletá objektivní prekluzivní lhůta v případě prvního skutku vůbec neuplatnila, protože nemohla ani marně uplynout a způsobit zánik práva žalobkyně (shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2021, č. j. 5 As 189/2020-61, bod 59).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

23. Ke druhému jednání došlo v období od 1. 7. 2014 20:00 hod. do 31. 1. 2016 23:30 hodin, tedy již za účinnosti § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ, který ustanovuje pětiletou objektivní prekluzivní lhůtu. Počátkem této lhůty v případě nezletilé oběti se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 8. 10. 2021, č. j. 5 As 189/2020-61, bod 91, kde dospěl k tomuto právnímu názoru (zvýrazněno Městským soudem v Praze): „*Nejvyšší správní soud ze všech uvedených důvodů dospěl k závěru, že objektivní pětiletá prekluzivní lhůta dle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů na žádost o peněžitou pomoc stěžovatelky vůbec nedopadala. Pokud jde o běh dvouleté subjektivní prekluzivní lhůty dle téhož ustanovení, má Nejvyšší správní soud za to, že dle § 622 ve spojení s § 654 odst. 2 občanského zákoníku a § 37 zákona o obětech trestných činů mohla začít běžet (obdobně jako objektivní prekluzivní lhůta, pokud by bylo možné ji na daný případ vztáhnout) až od nabytí zletilosti a tedy i plné svéprávnosti stěžovatelky. Nebylo tedy třeba dále zkoumat, k jakému okamžiku si případně stěžovatelka mohla v době před nabytím zletilosti v plném rozsahu uvědomit újmu jí způsobenou trestným činem, neboť dle § 622 občanského zákoníku lhůta nezačne plynout, byť se nezletilý o újmu na zdraví (a osobě povinné k její náhradě) dozví před dovršením zletilosti.*“
24. Ze žádosti o peněžitou pomoc a ze znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví různá, specializace klinická psychologie ze dne 31. 12. 2020 (pro první skutek) a ze dne 28. 1. 2021 (pro druhý skutek), vyplývá, že újma žalobkyně na zdraví ve smyslu § 622 ObčZ spočívala v nepříznivém vlivu trestné činnosti na její psychosexuální vývoj. Znalecké posudky doporučovaly účast žalobkyně na psychoterapii. Ze zprávy z terapií vyplývá, že žalobkyně byla na dvou sezeních, poté do střediska individuální terapeutické podpory přestala docházet. Pětiletá prekluzivní lhůta týkající se druhého jednání majícího znaky trestného činu proti důstojnosti v sexuální oblasti neběžela dle § 622 ObčZ ode dne X. X. 2021, kdy žalobkyně dosáhla zletilosti dovršením věku 18 let ve smyslu § 30 odst. 1 věty druhé ObčZ. To znamená, že k okamžiku podání žádosti o peněžitou pomoc (dne 29. 3. 2021) právo žalobkyně nezaniklo z důvodu marného uplynutí objektivní prekluzivní lhůty podle § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ.
25. Městský soud dodává, že Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 8. 10. 2021, č. j. 5 As 189/2020-61, neporušil princip dělby moci dle čl. 2 odst. 1 Ústavy osobováním si zákonodárné pravomoci, protože pouze vyložil § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ. Nejednalo se o neoprávněné dotvoření práva. Nejvyšší správní soud na základě § 37 zákona o obětech TČ použil pro určení počátku prekluzivní lhůty pro uplatnění práva nezletilé oběti trestné činnosti na peněžitou pomoc § 622 ve spojení s § 654 odst. 2 ObčZ. Právní názor Nejvyššího správního soudu nebyl svévolný (za účelem prosazení vlastního vnímání spravedlnosti, jak uvádí žalovaný), ale podložený nejen systematikou zákonodárství (body 68 až 71 rozsudku), ale také výkladem teleologickým (body 80 až 82 rozsudku), eurokonformním a ústavně-konformním (body 83 až 89 rozsudku). Městský soud se již s názorem Nejvyššího správního soudu ztotožnil v žalobkyní zmiňovaném rozsudku ze dne 31. 5. 2022, č. j. 18 A 16/2022-35, bod 34, a ve stávající věci neshledal důvod pro odchýlení se od dosavadní rozhodovací praxe.
26. Městský soud upozorňuje nad rámec výše uvedené argumentace, že § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ byl novelou provedenou zákonem č. 130/2022 Sb. s účinností od 28. 6. 2022 doplněn druhou větou ve znění: Žádost nezletilé oběti trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti lze podat u ministerstva nejpozději do 2 let ode dne, kdy nabyla zletilosti, nebo do 5 let od spáchání trestného činu, skončí-li tato lhůta později,

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

jinak právo zaniká. Z dikce novely je patrné, že jde o reakci zákonodárce na citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu.

27. Městský soud uzavírá, že žalobní námitka je důvodná v celém svém rozsahu, neboť žalovaný chybně určil počátek běhu objektivní prekluzivní lhůty v případě nezletilé oběti trestné činnosti proti důstojnosti v sexuální oblasti dle § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ. Ke dni podání žádosti (29. 3. 2021) marně neuplynula žádná objektivní prekluzivní lhůta.
28. Městský soud nehodnotil běh subjektivní prekluzivní lhůty, protože jej žalovaný v napadeném rozhodnutí vůbec neposuzoval. Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu spočívá v přezkumu napadeného rozhodnutí. Správní soud nemůže zasáhnout do pravomoci žalovaného a jako první určit, zda subjektivní prekluzivní lhůta marně uplynula.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

29. Městský soud z výše uvedených důvodů shledal žalobu důvodnou, proto napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 soudního řádu správního zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
30. Žalovaný musí v novém rozhodnutí rozlišit mezi prvním a druhým protiprávním jednáním. K prvnímu skutku mělo dojít ještě za účinnosti zákona o peněžitě pomoci, který v § 9 odst. 2 neupravoval objektivní prekluzivní lhůtu, protože tato lhůta vůbec nepočala běžet a nemohla ani marně uplynout. Druhého protiprávního jednání se měl pachatel dopustit již za účinnosti § 30 odst. 2 zákona o obětech TČ. Toto ustanovení sice zavedlo pětiletou objektivní prekluzivní lhůtu, ale tato lhůta začala dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2021, č. j. 5 As 189/2020-61, běžet až poté, co žalobkyně dovršila 18 rok věku dne 25. 2. 2021. Nárok žalobkyně na peněžitou pomoc ani v jednom z těchto případů nezanikl uplynutím pěti let od spáchání trestného činu.
31. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s., když žalobkyně měla ve věci úspěch. Náklady řízení představuje odměna advokátce za 2 úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení, sepsání žaloby) po 3 100 Kč a 2x režijní paušál po 300 Kč (§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 a § 13 odst. 4 vyhl. č. 177/1996 Sb.). Protože zástupkyní žalobkyně je advokátka, která je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna o částku odpovídající dani, kterou je tato povinna z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 57 odst. 2 s.ř.s.). Částka daně činí 1 428 Kč. Náklady řízení tedy celkem činí 8 228 Kč. Soud nepovažoval repliku žalobkyně za úkon právní služby, protože obsahovala pouhý odkaz na dřívější rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2022, č. j. 18 A 16/2022-35.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 27. dubna 2023

JUDr. Karla Cháberová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.